

Naslovnica > Lifestyle > TOLERIRAJ! Različitost je bogatstvo: uključivanje djece s poteškoćama u redovitu nastavu

Lifestyle

TOLERIRAJ! Različitost je bogatstvo: uključivanje djece s poteškoćama u redovitu nastavu

Lea Pavlović 29. prosinca 2020.

0

Svako je dijete vrijedno i jedinstveno i ima svoje potencijale koje će moći razviti tek ako se osjeća prihvaćeno i voljeno takvo kakvo jest.

Tolerancija se uči i pri tome veliku ulogu ima odgoj. U obiteljima iz kojih sve počinje, preko vrtića i osnovnih škola. Uključivanjem djece s poteškoćama u razvoju u skupine u dječjim vrtićima, potom razrede u osnovnim školama više se, usuđujemo se napisati, pomaže zdravoj djeci koja se uče empatiji, suosjećanju i prihvaćanju drukčijih od sebe. A, prihvaćanje različitosti pomaže u izgradnji zdravog, tolerantnog društva koje isključuje isključivost po bilo kojoj osnovi. Zanimala su nas iskustva stručnih službi u dječjim vrtićima i nekim dubrovačkim osnovnim školama u kojima odgojno obrazovne programe dijele zdrava i djeca s poteškoćama u razvoju.

Iskustva dubrovačke Osnovne škole "Marin Držić"

Integracija učenika s teškoćama u razvoju podrazumijeva prije svega sagledavanje u odnosu na vršnjake u njihovim sličnostima biopsihosocijalnoga razvoja, a tek potom u njihovim razlikama i zbog toga je njihovo uključivanje u razrede sa zdravom djecom bio mudar potez – smatra **Martina Dumančić Vranješ**, prof. socijalni pedagog, stručna suradnica u OŠ Marina Držića, dodajući kako "njihove razlike ukazuju na njihove

individualne osobitosti koje ih uče međusobnom usklađivanju, razmjeni iskustava, stavova i uvjerenja, te kao takve potiču na rast i razvoj”.

Ističe kako nije imala iskustava da roditelji negoduju zbog takvih “mješovitih” razreda.

Na pitanje tko ima više “koristi” od uključivanja u takve razrede, djeca s poteškoćama ili ostali učenici, odgovara:

-Naglasila bih da svako razredno odjeljenje uključuje djecu različitih obiteljskih i kulturoloških sredina, osobina, sposobnosti i motivacije. Inkluzivna nastava dobra je za svu djecu jer usvajaju socijalne vještine, uče uspostavljati odnose jedni s drugima prihvaćajući da se razlikuju u znanjima, vještinama i talentima. U samom nastavnom procesu učenici s teškoćama, ovisno o stupnju teškoće, imaju individualizirani pristup, prilagođeni program te podršku pomoćnika u nastavi. Izrazito je bitna uloga senzibilnoga učitelja koji je model ponašanja za svu djecu. Važna je i ekipirana stručno-razvojna služba škole koja je potpora i učeniku i učitelju i roditelju. Smatram kako bi važeći Zakon o odgoju i obrazovanju i pripadajući mu pravilnici uvelike doprinijeli kvalitetnijem odgoju i obrazovanju kada bi njihove izmjene išle u smjeru smanjivanja broja učenika u razrednim odjelima.

S kolikim stupnjem oštećenja djeca s poteškoćama se uključuju u nastavu, u kojim predmetima, što je prilagođeni program?

-Lepeza je doista šarolika. Imamo učenike sa specifičnim teškoćama: disleksije, disgrafije, teškoće iz autističnog spektra, problemi u ponašanju i osjećanju, snižene kognitivne sposobnosti, ADHD. Ovisno o procjeni razvojnih osobitosti učenika i njihovih potreba u edukacijskom procesu Povjerenstvo za utvrđivanje psihofizičkog stanja učenika, uz suglasnost roditelja, predlaže Uredu državne uprave oblik školovanja koji je najprimjereniji za učenika. Ured izdaje rješenje o nastavku školovanja učenika uz individualizirani pristup ili prilagodbu nastavnih sadržaja. Individualizirani pristup određuje se za učenike urednih kognitivnih sposobnosti s nekom od teškoća (npr. disleksijom) i podrazumijeva drugačije, tj. individualizirane metode rada u nastavi. Odabir metoda rada ovisi o samoj teškoći učenika, a one mogu biti produljeno vrijeme rada, omogućeno samo usmeno ispitivanje, uvećan tisak i slično. Prilagodba nastavnih sadržaja koristi se za učenike sniženih intelektualnih sposobnosti ili za one koji imaju kombinaciju više teškoća. Ona podrazumijeva prilagođavanje redovitog nastavnog programa razreda koje učenik pohađa sukladno vrsti i stupnju same teškoće. Prilagođeni program izrađen je za svakog pojedinog učenika za nastavni premet u kojemu je procijenjeno da učenik ne može pratiti redovno gradivo. Prilagođavanje sadržaja ne odnosi se samo na kvantitativno smanjivanje sadržaja, već i na njihovo kvalitativno prilagođavanje. Postupci prilagođavanja koje se koriste u praksi su: perceptivno prilagođavanje, spoznajno, govorno, prilagođavanje zahtjeva. Program se treba temeljiti na sposobnostima ili „jakim stranama“ učenika, a tek onda na njegovim „slabim stranama“. Njegov smisao je unapređivanje potencijala samog učenika s ciljem povećanja uspješnosti njegove edukacije i socijalne integracije.

Koliko su ovakvi oblici suradnje među djecom potrebni kako bismo razvili društvo u kojemu se tolerira različitost, ali i ima empatije i strpljenja za osobe koje su drukčije?

-Odgovorit ću meni posebno dragim citatom: „da je svaki čovjek poput svih ostalih, poput nekih drugih, kao nijedan drugi“. Smatram da je svaka zajednica dužna prepoznati

i poštovati različitosti te ih shvaćati kao bogatstvo. Obitelj kao djetetova primarna, a škola kao sekundarna društvena sredina, mjesta su gdje je to osobito važno – zaključuje Martina Dumančić Vranješ, prof. socijalni pedagog, stručna suradnica u OŠ Marina Držića.

U dubrovačkoj osnovnoj školi "Ivan Gundulić" odjeli djelomične integracije djeluju već dvadesetak godina, te je njihovo iskustvo o kojemu govore **Žana Hrgović, defektolog i Mateja Šarlija**, soc. pedagoginja, izuzetno bogato.

-Uključivanje djece sa poteškoćama u redovne razrede pri osnovnoj školi je dobar put za njihovo uključivanje u društvo i socijalizaciju. U redovitim razredima djeca imaju više prilika za vježbanje i usavršavanje socijalizacijskih vještina, te za primjenu stečenih. Uključenost učenika u razrede ne podrazumijeva samo prisustvo učenika unutar redovitog razreda već zahtjeva organizaciju i poticanje svih uključenih u taj proces kako bi se proces socijalizacije ostvario u punom smislu prema individualnim potrebama svakog učenika.

Kako na to reagiraju roditelji?

– Unutar naše škole Odjeli djelomične integracije djeluju već dvadesetak godina. Tijekom svih ovih godina u našim odjelima školovalo se i socijaliziralo blizu stotinu učenika po različitim vrstama programa. Svi oni su bili jako dobro prihvaćeni od strane svojih vršnjaka tijekom cijelog školovanja i uspješno su završili osnovnu školu. Danas smo jako ponosni i sretni kad nam se ti mladi ljudi jave sa novostima iz svojih života. Jedan dio učenika nastavlja svoju socijalizaciju i radnu terapiju unutar udruga i centara koje djeluju na području naše županije.

Kakvu korist ostvaruju učenici u tom međuodnosu?

-Svi učenici koji sudjeluju u ostvarivanju kombinirane nastave imaju višestruke koristi. Učenici unutar redovitih razreda uče se empatiji, toleranciji, prihvaćanju, pristupu osobama sa poteškoćama te shvaćanju njihovih potreba. Također se uče prihvaćanju različitosti i uočavanju dobrih osobina kod drugih. Djeca sa poteškoćama dobivaju priliku biti sa vršnjacima, uključivati se u sve redovite aktivnosti i sudjelovati u njima u okviru svojih mogućnosti. Sa stečenim iskustvom i razvijenim vještinama svi sudionici mogu doprinijeti široj zajednici, te djelovati na one koji možda nisu imali takvo iskustvo.

O stečenom iskustvu Odjela djelomične integracije s kojim se krenulo prije dvadesetak godina, kažu:

-U osnovnoj školi Ivana Gundulića od školske godine 1999/2000. formiran je Odjel djelomične integracije. Tijekom dvadesetak godina rada, u odjel su bila uključena mnoga djeca. Ove školske godine učenici su podijeljeni u četiri razredna odjela koja vode učitelji rehabilitatori te učitelji i pedagog sa višegodišnjim iskustvom u radu sa djecom sa poteškoćama, Žana Hrgović, Tina Trogranić, Karmen Tošić i Mihaela Lučić u suradnji sa stručnom suradnicom Matejom Šarlija. Učenici su zahvaćeni programom djelomične inkluzije, a to su učenici od 1.-8. razreda. Učenici su uspješno integrirani u razrede, a uz stručan rad postižu rezultate na svim razvojnim područjima. Učenicima se pruža svakodnevna pomoć i podrška, te individualan pristup u radu, a učenicima kojima je potrebno dodijeljen je asistent. Za svakog učenika je osmišljen poseban nastavni plan koji prati njegove jake strane, te područja koja je potrebno dodatno razvijati. Trenutno

se unutar odjela djelomične integracije nalazi 19 učenika. Učenici su sa različitim potrebama, a spektar teškoća zahvaća više područja od intelektualnih teškoća, cerebralne paralize, autizma, ADHD-a te višestrukih udruženih teškoća. Unutar škole uz redovite programe provodimo brojne aktivnosti: vanučioničnu nastavu, terensku nastavu, sudjelovanje na školskim sajmovima, za Božić i Uskrs, rad u ciljanim radionicama. Radionice radimo sa vanjskim suradnicima koji nam puno pomažu sa svojim savjetima i prijedlozima. Dosadašnji rad na različitim projektima kod djece je polučio izvrsnim rezultatima, a najvažniji rezultat nam je njihovo oduševljenje, veselje i njihov pozitivan stav prema školi. Izrazito važan segment u njihovom razvoju je i socijalizacija, za koju možemo reći da je uspješna. Učenici su dobro prihvaćeni u svojoj okolini, kako školskoj, tako i obiteljskoj. Osim školskih, obavljaju i različite obiteljske zadatke koji su primjereni njihovoj dobi. Njihovo veselje vidimo i nakon što završe svoje osnovnoškolsko obrazovanje, često nas posjećuju i rado ostaju u kontaktu sa svojim prvim učiteljicama.

Koliko su ovakvi oblici suradnje među djecom potrebni kako bismo razvili društvo u kojemu se tolerira različitost?

-Obzirom na povećanje broja djece sa poteškoćama kako u redovnim tako i u posebnim ustanovama važno je stvoriti uvjete za njihovo uključivanje u društvo. Društvo, osobito mlade treba poticati na prihvaćanje osoba sa poteškoćama, osoba koje su na bilo koji drugi način različite, jer samo tolerancijom možemo razviti bolje uvjete za rast i razvoj djece sa poteškoćama. Važno je aktivno uključivanje svih sudionika u obrazovnom procesu, čak i prije nego uđu u obrazovni sustav. Time djeca sa poteškoćama imaju priliku na rana socijalna iskustva, dobre modele ponašanja i strukturirano i usmjereno provođenje vremena koje se u obrazovnim ustanovama kasnije dalje nadograđuje sukladno individualnim potrebama. Time se poboljšava i obiteljska kvaliteta života. Nije uvijek lako, potrebno je mnogo truda i povjerenja između učitelja i roditelja kako bi postignuća učenika bila što veća.

U dječjem vrtiću u Župi dubrovačkoj kontinuirano se radi na stvaranju što boljih uvjeta da bi se odgojno obrazovni predškolski proces približio sposobnostima i interesima svakog djeteta, za što brinu psihologinja Petra Šoletić, te pedagogice Martina Čupić Čeović i Dragica Raič.

One smatraju kako je uključivanje, odnosno integracija djece s teškoćama u razvoju u odgojno-obrazovne skupine s ostalom djecom, korisno za dobrobit sve djece. U Dječjem vrtiću Župa dubrovačka kontinuirano se radi na stvaranju što boljih uvjeta s ciljem da svakom djetetu, bez obzira na različitost, odgojno-obrazovni proces približimo njegovim sposobnostima i interesima. Kada govorimo o uvjetima mislimo na prostorne, kadrovske, materijalne... kako bi se iz integracije približili inkluziji djece s teškoćama u razvoju u redoviti program vrtića. Inkluzija je sama po sebi, proces u kojem se nastoji stvoriti okruženje u kojem će djeca s poteškoćama u razvoju te djeca bez poteškoća zajedno boraviti, igrati se, ostvarivati kontakte i interakciju te biti ravnopravni članovi zajednice. Osobe s teškoćama u razvoju iz društva isključuje neznanje, predrasude i strahovi od strane drugih. Nasuprot tome, uključivanje djece s teškoćama u redovite odgojno-obrazovne skupine te omogućivanje i poticanje interakcije djece sa i bez teškoće, najbolji je način na koji se stvaraju pozitivni stavovi novih generacija prema osobama s teškoćama u razvoju, počevši od najranije dobi. Djeca se tako iskustvom, koje je i najbitnije u formiranju stavova uče da različitosti postoje i da ih se ne treba bojati. Uče se toleranciji i empatiji koje su jako bitne osobine za rast i razvoj svakog pojedinca.

Roditelji reagiraju pozitivno?

– Da, do sada u radu Dječjeg vrtića Župa dubrovačka nismo naišli na neodobravanje od strane roditelja prilikom uključivanja djece s teškoćama u razvoju u redovite skupine. Naprotiv, mogli bismo reći da su naša iskustva upravo suprotna. Nailazimo na razumijevanje od strane roditelja koji također ovo smatraju pozitivnim iskustvom za njihovu djecu koje doprinosi širenju spoznaja o svijetu koji nas okružuje. Također i u odgojno-obrazovnim skupinama se često provode projekti na temu različitosti, što je usko vezano i s tematikom djece s teškoćama u razvoju. Većina projekata se provodi na način da je potrebno ostvariti suradnju s roditeljima, što je u sadašnjem radu uspješno ostvareno.

Što djeca uče jedna od drugih?

– Djeca bez poteškoća u razvoju imaju niz prednosti u inkluzivnim skupinama. Prvenstveno, djeca se uče razvijati nove odnose s različitom djecom. Kao što smo i prije rekli, djeca se od najranije dobi uče da različitosti postoje te kako se ponašati i ostvarivati kontakt s osobom koja ima teškoću. Postaju osjetljiviji i svjesniji potreba njihovih vršnjaka, bolje razumiju i prihvaćaju različitost. S druge strane i djeca s teškoćama također imaju niz prednosti od inkluzivnih skupina, prvenstveno socijalizaciju. Djeca s teškoćama u razvoju se kroz inkluzivni pristup uče da pomoću imitiranja, promatranja i doticanja s drugom djecom, mogu ostvarivati kontakte i odnose. Također, djeci s teškoćama u razvoju vršnjaci predstavljaju model ponašanja i komuniciranja te primjer za razvojno-primjereno ponašanje. Sve navedeno omogućuje im da budu kompetentniji i samostalniji te da imaju osjećaj pripadnosti.

Dječji vrtić Župa dubrovačka pohađala su i još uvijek pohađaju djeca s lakšim i težim teškoćama. Kada govorimo o lakšim teškoćama, mislimo na slabovidnost, nagluhost, otežanu glasovno-govornu komunikaciju, različite zdravstvene teškoće (alergije, astma, dijabetes, epilepsija..). Teže teškoće odnose se na motorička oštećenja, autizam i višestruke teškoće. U radu s djecom s teškoćama u razvoju pomoglo nam je dobivanje nepovratnih sredstava od projekta Europske unije „Unaprjeđenje usluga u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja dječjeg vrtića općine Župa dubrovačka“.

Spomenutim Projektom dobivena je i opremljena senzorna soba te didaktika za rad s djecom s teškoćama. Osim spomenutog, Projektom se upotpunio stručni tim vrtića zaposlivši edukacijskog- rehabilitatora, uz drugog pedagoga i psihologa, kao i pet odgojiteljica koje rade u skupinama kao treći odgojitelj u kojima se nalaze djeca s teškoćama u razvoju. Pri vrtiću djeluje Povjerenstvo za procjenu potrebe angažiranja osobnih pomagača za djecu s teškoćama u razvoju, koje potrebitoj djeci dodjeljuje asistente. Članovi navedenog povjerenstva su uz ravnateljicu i stručni tim vrtića i vanjski članovi – predstavnik Općine Župa dubrovačka i pedijatrica. Do sada je bila praksa da sva djeca koja imaju potrebu, zaista i dobiju asistenta kako bi im se optimizirao boravak i rad u odgojno-obrazovnoj skupini.

Koliko ovakvi oblici zajedništva djece s poteškoćama u razvoju i zdrave djece doprinose razvoju zdravog, tolerantnog društva?

– Takvi oblici suradnje su osnova za razvijanje društva u kojem se tolerira različitost. Kao što je i rečeno, djeca se na ovaj način od najranije dobi upoznaju s različitosti, susreću s poteškoćama, a isto tako razvijaju osjećaj empatije i strpljenja. Kako se stavovi najbolje izgrađuju kroz iskustvo, bitno je da djeca od rane dobi imaju doticaj s različitostima. Na taj način, djeca lakše razvijaju pozitivne stavove prema djeci s teškoćama u razvoju te

se samim time i razvijaju u odrasle osobe koje će biti empatične, pune razumijevanja i poštivanja prema osobama s teškoćama, a upravo se na takav način gradi tolerantno društvo.

Slična su iskustva i Dječjeg vrtića u Konavlima.

-Uključivanje djece s teškoćama u razvoju u Dječji vrtić Konavle je slijed pridržavanja Državno pedagoškog standarda predškolskog odgoja i obrazovanja. Dječji vrtić Konavle već niz godina uključuje djecu s teškoćama u redovite skupine, a naročito posljednjih 5 godina. Inkluzijom uključujemo djecu s teškoćama u razvoju u odgojno-obrazovne skupine s njihovim vršnjacima urednog razvoja. Važna je ponajprije zbog druženja i ostvarivanja socijalnih interakcija te omogućuje djeci s teškoćama u razvoju imitacijom usvojiti vještine vršnjaka. Također, kroz igru i druge aktivnosti dijete s teškoćama u razvoju osnažuje vlastite potencijale, ostvaruje osobni rast i razvija pozitivnu sliku o sebi.

-Uključivanje djece s teškoćama u razvoju u redovite odgojno-obrazovne skupine propisano je već spomenutim standardom u slučaju kada je riječ o lakšim teškoćama te kada ne postoji potreba za otvaranjem odgojno-obrazovne skupine s posebnim programom. Roditelji pokazuju izrazito razumijevanje za uključivanje djece s teškoćama u redovite skupine te su nam u tome podrška koju iskazuju uključivanjem u razne aktivnosti u skupinama (pratitelji su nam na izletima i posjetama te su aktivni sudionici aktivnosti u objektima).

Djeca lako prihvaćaju različitost?

-Djeca urednog razvoja koja se nalaze u odgojno-obrazovnim skupinama s djecom s teškoćama u razvoju vježbaju empatiju, razumijevanje i odgovornost. Prihvaćanjem različitosti uče se suživotu s osobama koje su drugačije od njih. Također, pomažući drugima razvijaju osjećaj ponosa te grade socijalne kompetencije. Konvencijom o pravima djeteta određeno je da svako dijete ima jednaka prava. Točnije, sva djeca imaju jednako pravo na obrazovanje. Sukladno tome, djeca imaju pravo na uključivanje u vrtić neovisno o stupnju teškoće uz potrebne prilagodbe.

Možemo li reći da su dječji vrtići prvi skalini da bi djeca počela prihvaćati različitost i postala svjesna potrebe prihvaćanja drukčijih od sebe?

-Budući da želimo biti društvo koje prihvaća i njeguje različitost smatramo da nam je profesionalna i ljudska obveza razvijati kod djece od najranije dobi socijalnu osjetljivost za različitosti, što u vrtiću provodimo svakodnevno.

Članak je sufinanciran od strane Agencije za elektroničke medije u sklopu projekta "Toleriraj! Različnost je bogatstvo"

TAGS Urednički izbor

Vlada osigurala 120 milijuna kuna za stradala područja

NOVI VOZNI RED: Od Nove godine, izmjene u prometovanju prema Konavlima

Lea Pavlović

Iz teme

Otac preživjelog iz HE Plat: Davor, Ivica i Mato nisu uspjeli... bili su ljudine

Dubrovnik Net - 8. siječnja 2021.

Vijesti

HRVATSKA – 1098 novozaraženih, preminulo 38 osoba, produžuju se mjere

Dubrovnik Net - 8. siječnja 2021.

Vijesti

Hoće li radovi na Lapadskoj obali zbilja početi kada su najavljeni?

Dubrovnik Net - 8. siječnja 2021.

Politika

DANAS OBJAVLJENO

U županiji 39 novih slučajeva, preminula jedna starija osoba

8. siječnja 2021.

HRVATSKA – 1098 novozaraženih, preminulo 38 osoba, produžuju se mjere

8. siječnja 2021.

Hoće li radovi na Lapadskoj obali zbilja početi kada su najavljeni?

8. siječnja 2021.

Otac preživjelog iz HE Plat: Davor, Ivica i Mato nisu uspjeli... bili su ljudine

8. siječnja 2021.

Učitaj više ▾

DUBROVNETV.NET

DubrovnikTvNet

DUTVNET Mozaik: Mala kuća s velikim srcem/ DMD godinu završava sa stripom, a u novoj s izložbom putuje u Milano/ Bojite li se potresa?

DubrovnikTvNet

BEZ KOMENTARA: Vodokršte u Čilipima

DubrovnikTvNet

SUSRETI UTORKOM: s Robertom Pančićem o kvaliteti dubrovačke gradnje i otpornosti na potres

DubrovnikTvNet

ETO NAS: Kratki duTVnet pregled 2020.

NAJNOVIJI KOMENTARI

Andrej on *Tri kombija osnovne pomoći za Petrinju vraćena s granice na Kleku*

Tomislava Županović on *Bravo Meštre Hendić! Građevinari su od ranog jutra u akciji, vlasnik sanirane kuće u suzama: hvala vam!*

JAVNI PROSTOR – POTREBA ILI LUKSUZ (5): Kako su stanovnici Zlatnog potoka samoinicijativno uredili prostor u kojem žive? | Dubrovačka Mreža on *PRVI REZULTATI ZBORA GRAĐANA Rekonstrukcija javne rasvjete dijela Zlatnog potoka*

Nikola Duper on *Izvršena dijagnostika stare platane u Mlinima*

Paval on *Izvršena dijagnostika stare platane u Mlinima*

Komentar tjedna by Lidija Crnčević

KOMENTAR: Barač i Vlahušić su se zagrlili, Raguž je počeo čistiti,...

27. rujna 2020.

Put oko Svijeta

PUTOPIS: Petra Kisić je odselila na Island, opisuje nam kako se...

19. prosinca 2020.

Slatki život Alise Nenadić

Nikad dosta čokolade u vašem životu? Ovo je Alisin recept za...

12. studenoga 2020.